

درس علوم و فنون ادبی (۳) دوازدهم انسانی و معارف

درس ۱۰: سبک‌شناسی دوره معاصر و انقلاب اسلامی

دانش‌آموزان گرامی دقت کنید درس تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی نقطه چین، درست و نادرست، چهارگزینه‌ای، انتخاب کلمات کوتاه جواب، جور کردنی و... سؤال داده می‌شود هنگام مطالعه دقت نمایید.

سبک‌شناسی ادبیات معاصر تا انقلاب اسلامی

الف) شعر

سطح زبانی

با توجه به شرایطی که به وجود آمد و حوادثی که بر جامعه و ادبیات مؤثر واقع شد، در سطح زبانی شعر معاصر این موارد قابل بررسی هستند:

۱- سه مورد از ویژگی‌های زبانی شعر ادبیات معاصر تا انقلاب اسلامی را بنویسید.

جواب الف - لغات و ترکیبات امروزی و جدید وارد شعر شده است

ب- دست شاعر برای استفاده از همه واژه‌ها باز است

ج- سادگی و روانی زبان شعر و جمله‌بندی‌های ساده در شعر معاصر کاملاً چشمگیر است.

۲- ویژگی‌هایی که در سطح زبانی ادبیات دوره معاصر کاملاً چشمگیر است بنویسید.

جواب سادگی و روانی زبان شعر و جمله‌بندی‌های ساده در شعر معاصر کاملاً چشمگیر است.

معضومه رحمانی دبیر زبان و ادبیات فارسی منطقه ششده و قره بلاغ
سطح ادبی

۳- چرا در شعر ادبیات معاصر تا قبل از انقلاب اسلامی واحد شعر بیشتر «بند» است؟

جواب از آنجا که شعر نو نیمایی رواج یافته و سنت‌شکنی‌ها در قالب شعر و موسیقی و قافیه مقبول طبع بسیاری قرار گرفته‌است، تغییر

در قالب‌های شعری مشهود است و واحد شعر بیشتر بند است نه بیت

۴- شعر ادبیات معاصر تا انقلاب اسلامی از نظر واحد بررسی کنید.

جواب واحد شعر بیشتر بند است نه بیت

۵- سه مورد از ویژگی‌های ادبی شعر ادبیات معاصر تا انقلاب اسلامی را بنویسید.

جواب - آرایه‌های بیانی و بدیعی به صورت طبیعی وارد شعر می‌شود

- علاوه بر قالب‌های سنتی، قالب نیمایی و سپید پر کاربرد است

- در اشعار نو تساوی طولی مصراع‌ها رعایت نمی‌شود و مصراع‌ها از نظر تعداد پایه‌های آوایی هم‌اندازه نیستند

- ابهام در شعر معاصر پسندیده است و معنی‌گریزی، از ویژگی‌های شعر این دوره است

- صور خیال، جدید و نو هستند و تکرار تصاویر شاعران دوره‌های قبل نیستند

- گرایش به نماد در تصاویر شعری بیشتر می‌شود

- انتخاب وزن، متناسب با لحن طبیعی گفتار و زبان شعر است.

۶- شعر ادبیات معاصر تا انقلاب اسلامی از نظر آرایه های بیانی و بدیعی بررسی نمایید .

جواب آرایه های بیانی و بدیعی به صورت طبیعی وارد شعر می شود

۷- هجاهای شعر ادبیات معاصر تا انقلاب اسلامی را بررسی نمایید .

جواب در اشعار نو تساوی طولی مصراع ها رعایت نمی شود و مصراع ها از نظر تعداد پایه های آوایی هم اندازه نیستند

۸- قالب های استفاده شده در شعر ادبیات معاصر تا انقلاب اسلامی را نام ببرید .

جواب علاوه بر قالب های سنتی، قالب نیمایی و سپید پر کاربرد است

۹- صور خیال در شعر ادبیات معاصر تا انقلاب اسلامی چگونه است ؟

جواب صور خیال، جدید و نو هستند و تکرار تصاویر شاعران دوره های قبل نیستند

۱۰- گرایش به نماد در شعر معاصر تا انقلاب اسلامی چگونه است ؟

جواب گرایش به نماد در تصاویر شعری بیشتر می شود

۱۱- انتخاب وزن در شعر ادبیات معاصر تا انقلاب اسلامی به چه عواملی بستگی دارد یا چه مواردی تعیین کننده وزن در شعر ادبیات

معاصر تا انقلاب اسلامی است ؟

جواب- انتخاب وزن، متناسب با لحن طبیعی گفتار و زبان شعر است.

سطح فکری

۱۲- چه عواملی باعث شد که در حوزه فکری شعر ادبیات معاصر تا انقلاب اسلامی مسائل تازه ای را به وجود آورد ؟
جواب تغییرات فضای سیاسی و اجتماعی جامعه و تحولاتی که در ایران به وقوع پیوسته بود، در حوزه فکری شعر معاصر مسائل تازه ای

را به وجود آوردند

۱۲- تحولاتی که در حوزه فکری شعر ادبیات معاصر تا انقلاب اسلامی به وجود آمد نام ببرید . یا

۱۳ چند مورد از ویژگی های شعر ادبیات معاصر تا انقلاب اسلامی را نام ببرید .

جواب- معشوق در ادبیات معاصر مانند دوره های آغازین شعر فارسی (زمینی آسمانی) است

- مخاطب شعر (عامه مردم روشنفکران) هستند

- تفکر شاعر بیشتر زمینی و پیرامون امور دنیوی است

- موضوع شعر محدود نیست و بسیار تنوع دارد و شاعر برای انتخاب موضوع آزاد است

- مفاهیم خصوصی، سیاسی و اجتماعی بسیار مورد توجه شاعران قرار گرفته اند

- لحن شاعر صمیمانه و متواضعانه است

- مدح و ذم و هجو در شعر این دوره بسیار کم است.

۱۴- مخاطب شعر مردم چه کسانی اند ؟

جواب مخاطب شعر عامه مردم، هستند

۱۵- تفکر شاعر ادبیات معاصر چگونه است ؟ **جواب** تفکر شاعر بیشتر زمینی و پیرامون امور دنیوی است

۱۶- موضوع شعر ادبیات معاصر چگونه است؟ **جواب** موضوع شعر محدود نیست و بسیار تنوع دارد و شاعر برای انتخاب موضوع آزاد است

۱۷- مفاهیم شعر دوره معاصر را نام ببرید. **جواب** مفاهیم خصوصی، سیاسی و اجتماعی بسیار مورد توجه شاعران قرار گرفته‌اند

۱۸- لحن شاعر معاصر چگونه است؟ **جواب** لحن شاعر صمیمانه و متواضعانه است

ب) نثر

سطح زبانی

۱۹- چهار ویژگی زبانی نثر دوره معاصر تا انقلاب اسلامی را بنویسید.

جواب - در نثر این دوره، شماری از واژه‌های اروپایی به زبان فارسی راه یافته‌اند

- از واژه‌های عربی نسبت به گذشته کاسته شده است

- بسیاری از واژه‌ها، کنایات و اصطلاحات عامیانه وارد نثر داستانی این دوره شده‌اند

- نثر داستانی در این دوره به شدت تحت تأثیر گفتار و محاورهٔ اقشار اجتماعی ایران است

- بسیاری از افعال حذف می‌شوند و ساختار نحوی جمله‌ها به هم می‌ریزد و کوتاهی جملات و فعل‌ها در کلام فراوان دیده می‌شود.

۲۰- بسیاری از واژه‌ها، کنایات و اصطلاحات عامیانه وارد کدام قالب نثر معاصر تا انقلاب اسلامی شده است؟

جواب بسیاری از واژه‌ها، کنایات و اصطلاحات عامیانه وارد نثر داستانی این دوره شده‌اند

۲۱- نثر داستانی در دوره معاصر تا انقلاب اسلامی تحت تأثیر چه عواملی است؟

جواب نثر داستانی در این دوره به شدت تحت تأثیر گفتار و محاورهٔ اقشار اجتماعی ایران است
۲۲- نثر دوره معاصر تا انقلاب اسلامی از نظر دستوری مقایسه کنید.

جواب بسیاری از افعال حذف می‌شوند و ساختار نحوی جمله‌ها به هم می‌ریزد و کوتاهی جملات و فعل‌ها در کلام فراوان دیده می‌شود.

سطح ادبی

۲۳- ویژگی‌های ادبی نثر دوره معاصر تا انقلاب اسلامی را نام ببرید.

جواب - در این دوره گونه‌های نثر فنی و مصنوع جایگاهی ندارند

- توصیف پدیده‌ها و شخصیت‌ها در نثر این دوره عینی، کوتاه، بیرونی و مشخص است

- قالب‌ها و ساختار داستانی متنوع و گوناگون است؛ سفرنامه، خاطره، داستان کوتاه و بلند، نثر تحقیقی و دانشگاهی، رمان، نمایشنامه و

... مورد توجه نویسندگان معاصر قرار گرفته است

- در نثر این دوره سبک‌های متفاوتی در داستان‌نویسی وجود دارد؛ برای نمونه بر اساس نام نویسنده: سبک جمال‌زاده، سبک آل احمد،

سبک هدایت و سبک دولت‌آبادی.

۲۴- کدام نثر در نثر معاصر جایگاهی ندارد؟ **جواب** در این دوره گونه‌های نثر فنی و مصنوع جایگاهی ندارند

۲۵- توصیف پدیده‌ها و شخصیت‌ها در نثر معاصر چگونه است؟

جواب توصیف پدیده‌ها و شخصیت‌ها در نثر این دوره عینی، کوتاه، بیرونی و مشخص است

۲۶- قالب‌ها و ساختار داستانی نثر دوره معاصر چگونه است؟ **جواب** قالب‌ها و ساختار داستانی متنوع و گوناگون است؛ سفرنامه، خاطره، داستان کوتاه و بلند، نثر تحقیقی و دانشگاهی، رمان، نمایشنامه و ... مورد توجه نویسندگان معاصر قرار گرفته است

۲۷- در داستان نویسی نثر دوره معاصر چه نوع سبک‌هایی رایج است نام ببرید؟ **جواب** در نثر این دوره سبک‌های متفاوتی در داستان‌نویسی وجود دارد؛ برای نمونه بر اساس نام نویسنده: سبک جمال‌زاده، سبک آل احمد، سبک هدایت و سبک دولت‌آبادی.

سطح فکری

۲۸- ویژگی‌های سبکی نثر دوره معاصر را نام ببرید .

جواب - نثر داستانی این دوره تنوع مضمون دارد؛ مانند داستانهای اقلیمی، شهری، کودکانه، زنانه و ...

- رمان‌های تاریخی، سیاسی، علمی، فلسفی و ... نگاشته می‌شوند

- اساطیر یونانی، رومی، هندی و عبری رد پای آشکاری در داستان‌نویسی معاصر دارند

- مکتب‌های فلسفی و ادبی قرن نوزدهم و بیستم اروپا مانند رمانتیسم در ادبیات داستانی این دوره حضوری آشکار و تأثیرگذار دارند؛

- از موضوعات عمده داستان در این دوره می‌توان به عشق، انسان، ستیز با خرافات، آموزش و پرورش، نفت، مسائل زنان، روش

نفکری، سرمایه‌داری، کارگری، سیاست، استبداد، انقلاب، جنگ و ده‌ها موضوع دیگر اشاره کرد.

۲۹- نثر داستانی دوره معاصر درباره چه مضمون‌هایی است؟

جواب نثر داستانی این دوره تنوع مضمون دارد؛ مانند داستانهای اقلیمی، شهری، کودکانه، زنانه و ...

۳۰- موضوع رمان‌های دوره معاصر چیست؟ **جواب** رمان‌های تاریخی، سیاسی، علمی، فلسفی و ... نگاشته می‌شوند

۳۱- کدام اساطیر در داستان‌نویسی معاصر حضور دارد؟ یا

۳۲- کدام اساطیر رد پای خود را در داستان معاصر باقی گذاشتند؟

جواب اساطیر یونانی، رومی، هندی و عبری رد پای آشکاری در داستان‌نویسی معاصر دارند

۳۳- کدام قرن نوزدهم و بیستم اروپا در ادبیات داستانی دوره معاصر حضوری آشکار دارد؟

جواب مکتب‌های فلسفی و ادبی قرن نوزدهم و بیستم اروپا مانند رمانتیسم در ادبیات داستانی این دوره حضوری آشکار و تأثیرگذار دارند

۳۴- مکتب‌های فلسفی و ادبی قرن نوزدهم و بیستم اروپا مانند رمانتیسم در کدام قالب نثر معاصر حضوری آشکار دارد؟

جواب مکتب‌های فلسفی و ادبی قرن نوزدهم و بیستم اروپا مانند رمانتیسم در ادبیات داستانی این دوره حضوری آشکار و تأثیرگذار دارند

۳۵- موضوعات عمده داستان در نثر دوره معاصر را نام ببرید .

جواب - از موضوعات عمده داستان در این دوره می‌توان به عشق، انسان، ستیز با خرافات، آموزش و پرورش، نفت، مسائل زنان، روش

نفکری، سرمایه‌داری، کارگری، سیاست، استبداد، انقلاب، جنگ و ده‌ها موضوع دیگر اشاره کرد.

۳۶- کدام یک از موارد زیر جزء ویژگی‌های سطح زبانی شعر معاصر است؟

الف) شاعر صمیمانه و متواضعانه است

ب) صور خیال جدید و نو هستند

ج) موضوع شعر محدود نیست و تنوع دارند .

د) لغات و ترکیبات امروزی وارد شعر شده است

۳۷- همه گزینه ها «سطح ادبی» شعر ادبیات معاصر تا انقلاب اسلامی را نشان دهد به جز

الف) علاوه بر قالب های سنتی، قالب نیمایی و سپید کاربرد دارد

ب) صور خیال جدید و نوهستند و تکرار تصاویر شاعران دوره های قبل نیستند

ج) گرایش به نماد در تصاویر شعری بیشتر می شود.

د) معشوق در ادبیات معاصر مانند دوره های قبل زمینی است

سبک شناسی دوره انقلاب اسلامی

الف) شعر

با توجه به زمینه هایی که در ادبیات انقلاب به وجود آمد و رویکردهایی که از نظر زبانی، ادبی و فکری در آن وجود داشت، مهم ترین ویژگی های سبکی شعر این دوره را می توان این گونه ذکر کرد:

سطح زبانی

۳۸- ویژگی های شعر دوره انقلاب اسلامی در سطح زبانی بررسی کنید.

جواب زبان و واژگان شعری در قصاید دوره انقلاب به (سبک خراسانی - هندی) نزدیک است

- واژگان متناسب با دین، جبهه و جنگ، شهادت، ایثار و وطن دوستی در شعر و نثر این دوره بیشتر شد.

- باستان گرایی و علاقه فراوان به استفاده از واژه های (کهن - نور) در زبان شعر این دوره محسوس است

- آشنایی زدایی زبانی و روی آوردن به ترکیب های بدیع و بی سابقه یکی از مشخصه های دیگر شعر این دوره است که در نتیجه روی آوردن به مفاهیم انتزاعی حاصل شده است.

۳۹- زبان و واژگان شعری در قصاید دوره انقلاب به کدام سبک نزدیک تر است؟

جواب - زبان و واژگان شعری در قصاید دوره انقلاب به (سبک خراسانی) نزدیک است

۴۰- کدام واژگان در شعر و نثر دوره معاصر بیشتر شد؟

جواب واژگان متناسب با دین، جبهه و جنگ، شهادت، ایثار و وطن دوستی در شعر و نثر این دوره بیشتر شد.

۴۱- کدام ویژگی نتیجه روی آوردن به مفاهیم انتزاعی شعر دوره انقلاب اسلامی است؟

جواب آشنایی زدایی زبانی و روی آوردن به ترکیب های بدیع و بی سابقه یکی از مشخصه های دیگر شعر این دوره است که در نتیجه روی آوردن به مفاهیم انتزاعی حاصل شده است.

۴۲- آشنایی زدایی زبانی و روی آوردن به ترکیب های بدیع و بی سابقه در شعر انقلاب اسلامی نتیجه چیست؟

جواب آشنایی زدایی زبانی و روی آوردن به ترکیب های بدیع و بی سابقه یکی از مشخصه های دیگر شعر این دوره است که در نتیجه روی آوردن به مفاهیم انتزاعی حاصل شده است.

سطح ادبی

۴۳- ویژگی های ادبی شعر دوره انقلاب اسلامی را بنویسید .

جواب - در دهه های چهل و پنجاه، شعر نیمایی مورد توجه روشن فکران بود؛ اما بعد از پیروزی انقلاب، قالب های سنتی مورد توجه

قرار گرفت و شیوه نیمایی به ویژه در میان جوانان و انقلابیون تا حدودی از رونق افتاد و قالب های قصیده و غزل رایج شدند

- در شعر سنتی این دوره تقلید از سبک عراقی و خراسانی و تمایل به آنها زیاد است

- گرایش به خیال بندی، شعر برخی شاعران این دوره را گاه به شعر بیدل و صائب نزدیک کرده است

- در سال های نخستین، شعر این دوره از تمثیل و نمادگرایی کمتر بهره گرفته است و شاعران به صراحت بیان روی آورده اند؛ اما به

تدریج با الهام از فرهنگ اسلامی، تمثیل و نماد در ادبیات راه پیدا کرده است.

۴۴- در دهه چهل و پنجاه کدام شیوه شعری مورد توجه بود؟ نیمایی

۴۵- بعد از پیروزی انقلاب کدام قالب شعری مورد توجه شاعران قرار گرفت؟

جواب اما بعد از پیروزی انقلاب، قالب های سنتی مورد توجه قرار گرفت و شیوه نیمایی به ویژه در میان جوانان و انقلابیون تا حدودی

از رونق افتاد و قالب های قصیده و غزل رایج شدند

۴۶- در شعر دوره انقلاب تسلامی تمایل به کدام سبک ها بیشتر است؟

جواب در شعر سنتی این دوره تقلید از سبک عراقی و خراسانی و تمایل به آنها زیاد است

۴۷- گرایش به خیال بندی در شعر برخی شاعران دوره انقلاب به کدام شاعران نزدیک کرده است
جواب گرایش به خیال بندی، شعر برخی شاعران این دوره را گاه به شعر بیدل و صائب نزدیک کرده است

۴۸- چرا در شعر انقلاب تمثیل و نماد در ادبیات راه پیدا کرد؟

جواب در سال های نخستین، شعر این دوره از تمثیل و نمادگرایی کمتر بهره گرفته است و شاعران به صراحت بیان روی آورده اند؛ اما

به تدریج با الهام از فرهنگ اسلامی، تمثیل و نماد در ادبیات راه پیدا کرده است.

سطح فکری

۴۹- ویژگی های فکری شعر دوره انقلاب اسلامی را بنویسید .

جواب - در شعر این دوره شاعران به مفاهیم و مضامین اسلامی به ویژه فرهنگ عاشورایی توجه نمودند

- روح حماسه و عرفان در شعر این دوره آشکار است. در حماسه بُعد زمینی غلبه دارد و در عرفان بُعد آسمانی؛ تلفیق این دو را در

غزل حماسی انقلاب می توان دید

- روی آوردن به مفاهیم انتزاعی در شعر این دوره آشکار است

- فرهنگ دفاع مقدس یکی از اصلی ترین درون مایه های شعر این دوره است

۵۰- در شعر دوره انقلاب به کدام مضامین و مفاهیم اسلامی توجه داشتند؟

جواب در شعر این دوره شاعران به مفاهیم و مضامین اسلامی به ویژه فرهنگ عاشورایی توجه نمودند

۵۱- شعر انقلاب اسلامی از نظر حماسه و عرفان بررسی کنید؟

جواب روح حماسه و عرفان در شعر این دوره آشکار است. در **حماسه بُعد زمینی** غلبه دارد و در **عرفان بُعد آسمانی**؛ تلفیق این دو را در **غزل حماسی انقلاب** می توان دید

۵۲- روی آوردن به چه مفاهیمی در شعر دوره انقلاب آشکار است؟

جواب روی آوردن به مفاهیم انتزاعی در شعر این دوره آشکار است؛

۵۳- اصلی ترین درون مایه شعر دوره انقلاب اسلامی چیست؟

جواب فرهنگ دفاع مقدس یکی از اصلی ترین درون مایه های شعر این دوره است

۵۴- ویژگی های سبکی شعر زیر را بررسی نمایید .

سراپا اگر زرد و پژمرده ایم، // ولی دل به پاییز نسپرده ایم /
چو گلدان خالی لب پنجره / پر از خاطرات ترک خورده ایم
اگر داغ دل بود، ما دیده ایم / اگر خون دل بود، ما خورده ایم /
اگر دل دلیل است، آورده ایم / اگر داغ شرط است، ما برده ایم
اگر دشمنه دشمنان، گردنیم / اگر خنجر دوستان، گرده ایم /
اگر گواهی بخواهید، اینک گواه / همین زخم هایی که نشمرده ایم!
دلی سربلند و سری سر به زیر / از این دست عمری به سر برده ایم
(قیصر امین پور)

جواب ویژگی زبانی زبان و واژگان شعر به سبک خراسانی نزدیک است - ساختمان واژه بیشتر ساده و متناسب با مفهوم رنج

دیدگی و اسقامت در این غزل دیده می شود. زبان و لحن شعر به سبک خراسانی نزدیک است و به جز ترکیب در خاطرات ترک

خورده آشنا زدایی در زبان و روی آوردن به ترکیب های بی سابقه چندان دیده نمی شود
مغصومه رحمانی دبیر زبان و ادبیات فارسی منطقه ششده و قره بلاغ
ادبی تقلید از سبک خراسانی و عراقی است قالب شعر غزل است پاییز نماد ناامیدی و خفقان پنجره نماد ارتباط با دنیای بیرون وزن شعر
فعولن فعولن فعولن فعل است .

۵۵- با توجه با ابیات بالا به پرسش های زیر پاسخ دهید

الف) قالب سروده مورد نظر چیست؟ **غزل**

ب) یک مورد از ویژگی زبانی سروده بالا بنویسید

زبان و واژگان شعر به سبک خراسانی نزدیک است - ساختمان واژه بیشتر ساده و متناسب با مفهوم رنج دیدگی و اسقامت در این غزل

دیده می شود. زبان و لحن شعر به سبک خراسانی نزدیک است و به جز ترکیب در خاطرات ترک خورده آشنا زدایی در زبان و روی

آوردن به ترکیب های بی سابقه چندان دیده نمی شود

ج) در سطح ادبی تقلید از سبک خراسانی و است (**عراقی**)

د) وزن شعر چیست؟ **فعولن فعولن فعولن فعل**

ب) نثر

سطح زبانی

۵۶- ویژگی های زبانی نثر انقلاب اسلامی را بنویسید .

جواب - زبان داستان‌ها به ویژه در زمان جنگ بیشتر عامیانه است

- ساده‌نویسی که در دوره‌های پیش شروع شده بود، در این دوره نیز ادامه یافت

- با انقلاب اسلامی و وقوع جنگ تحمیلی، بسیاری از واژه‌های مربوط به فرهنگ ایثار و شهادت و مبارزه و مقاومت وارد زبان داستان این دوره شد. البته بیشتر این واژه‌ها برگرفته از فرهنگ اسلامی است.

۵۷- زبان داستان های نثر انقلاب اسلامی چگونه است ؟

جواب زبان داستان‌ها به ویژه در زمان جنگ بیشتر عامیانه است

۵۸- بسیاری از واژه‌هایی که وارد نثر انقلاب اسلامی شده است چگونه است ؟

جواب با انقلاب اسلامی و وقوع جنگ تحمیلی، بسیاری از واژه‌های مربوط به فرهنگ ایثار و شهادت و مبارزه و مقاومت وارد زبان داستان این دوره شد. البته بیشتر این واژه‌ها برگرفته از فرهنگ اسلامی است.

سطح ادبی

۵۹- ویژگی های زبانی نثر انقلاب اسلامی را بنویسید .

جواب- از پایان دهه پنجاه تا پایان دهه شصت، گرایش به داستان‌های بلند بیشتر از داستان کوتاه است. در صورتی که قبل از انقلاب اقبال به داستان کوتاه، هم در میان مردم و هم نویسندگان وجود داشت. این روند از آغاز دهه هفتاد شکل دیگر به خود گرفت و گرایش به داستان کوتاه بیشتر شد؛

- در دهه نخست انقلاب، دوری از سبک‌های جدید داستان دیده می‌شود اما به تدریج به ویژه بعد از جنگ، گرایش به سبک‌های جدید داستان نویسی مانند جریان سیال ذهن بیشتر می‌شود و نیز در دهه هشتاد شاهد داستانک نویسی (مینی مال) و مدرن نویسی هستیم - گرایش به برخی قالب‌های دیگر مانند خاطره، قطعه ادبی، سفرنامه، شرح حال و نوشته‌های ادبی - تحقیقی رایج شد.

۶۰- در دوره معاصر از چه زمانی گرایش به داستان های بلند بیشتر است ؟

جواب از پایان دهه پنجاه تا پایان دهه شصت، گرایش به داستان‌های بلند بیشتر از داستان کوتاه است

۶۱- در کدام دوره معاصر دوری از سبک های جدید داستان دیده می شود ؟

جواب در دهه نخست انقلاب، دوری از سبک‌های جدید داستان دیده می‌شود

۶۲- مینی مال چیست ؟ داستانک نویسی

۶۳- در کدام دوره معاصر گرایش به سبک های جدید داستان نویسی مانند جریان سیال ذهن بیشتر شد ؟ بعد از جنگ

۶۴- داستانک نویسی (مینی مال) از کدام دهه آغاز گردید ؟ دهه هشتاد

۶۵- بعد از جنگ گرایش به کدام یک از سبک های جدید داستان نویسی رایج شد؟

جواب به تدریج به ویژه بعد از جنگ، گرایش به سبک های جدید داستان نویسی مانند جریان سیال ذهن بیشتر می شود و نیز در دهه هشتاد شاهد داستانک نویسی (مینی مال) و مدرن نویسی هستیم

۶۶- قالب های رایج نثر دوره انقلاب چیست؟

جواب گرایش به برخی قالب های دیگر مانند خاطره، قطعه ادبی، سفرنامه، شرح حال و نوشته های ادبی - تحقیقی رایج شد.
سطح فکری

۶۷- ویژگی های فکری نثر دوره انقلاب اسلای را ذکر کنید .

جواب - تنوع موضوع ها یکی از خصایص برجسته ادبیات داستانی پس از انقلاب است. دگرگونی های بنیادی، مانند مقاومت هشت ساله مردم در جنگ تحمیلی و استکبارستیزی، سرچشمه ای برای نویسندگان بعد از انقلاب شد - اندیشه حاکم بر داستان های دهه اول پس از پیروزی انقلاب، ابتدا سیاسی و در مرحله بعد، اجتماعی است - از مضامین نثر این دوره می توان به موارد زیر اشاره کرد:
بی توجهی به مادیات، دعوت به اخلاقیات، استکبارستیزی، مبارزه با بی عدالتی اجتماعی، استقبال از شهادت و فرهنگ ایثار و دفاع از وطن.

- یکی از ویژگی های ادبیات داستانی معاصر تا پیش از انقلاب، **غیردینی و گاه ضددینی بودن** آن است. حتی گاهی در آثار غیردینی

مبارزه با اصل اسلام و تعالیم آن دیده می شود: **معضومه رحمانی دبیر زبان و ادبیات فارسی منطقه ششده و قره بلاغ**
در حالی که در ادبیات بعد از انقلاب چهره دین و دین داری در داستان ها بسیار مطلوب منعکس شد

- تفکر انسان گرایانه (اومانیسم) که در آثار قبل از انقلاب وجود داشت، گاهی در برخی از آثار بعد از انقلاب به گونه ای کمرنگ مشاهده می شود.

۶۸- یکی از خصایص برجسته ادبیات داستانی پس از انقلاب چیست؟

جواب تنوع موضوع ها یکی از خصایص برجسته ادبیات داستانی پس از انقلاب است. دگرگونی های بنیادی، مانند مقاومت هشت ساله مردم در جنگ تحمیلی و استکبارستیزی، سرچشمه ای برای نویسندگان بعد از انقلاب شد

۶۹- اندیشه حاکم بر داستان های دهه اول پس از پیروزی انقلاب چیست؟

جواب اندیشه حاکم بر داستان های دهه اول پس از پیروزی انقلاب، ابتدا سیاسی و در مرحله بعد، اجتماعی است
۷۰- مضامین عمده نثر دوره انقلاب را نام ببرید .

جواب بی توجهی به مادیات، دعوت به اخلاقیات، استکبارستیزی، مبارزه با بی عدالتی اجتماعی، استقبال از شهادت و فرهنگ ایثار و دفاع از وطن.

۷۱- یکی از ویژگی های ادبیات داستانی معاصر تا پیش از انقلاب چیست؟

جواب غیردینی و گاه ضددینی بودن آن است. حتی گاهی در آثار غیردینی مبارزه با اصل اسلام و تعالیم آن دیده می شود.

۷۲- اومانیسم چیست؟ تفکر انسان گرایانه

۷۳- تفکر انسان گرایانه (اومانیسم) قبل و بعد از انقلاب چگونه است؟

جواب - تفکر انسان گرایانه (اومانیسم) که در آثار قبل از انقلاب وجود داشت، گاهی در برخی از آثار بعد از انقلاب به گونه‌ای کم‌رنگ مشاهده می‌شود.

۷۴- ویژگی های سبکی نوشته زیر را بنویسید .

آفتاب، چشم‌هایتان را می‌زد، برای همین دستتان را بر چشم‌های درشتتان که در نور آفتاب جمع شده بود، حمایل کرده بودید، دست دیگران را هم به هنگام صحبت کردن تکان می‌دادید، با یک سال و نیم پیش فرق زیادی نکرده بودید. جز ریش‌هایتان که پرت‌تر و بلندتر شده بود و رنگ چهره‌تان که آفتاب خورده‌تر و تیره‌تر. لباس نظامی به تنتان برانزده بود، شکیل‌تر از همیشه که کت و شلوار می‌پوشیدید. وقتی یقینم شد که خودتانید، نزدیک بود بی اختیار به سویتان خیز بردارم و فریاد بزنم: آقای موسوی! من موحدی‌ام، شاگرد شما.

(سید مهدی شجاعی)

جواب

ویژگی زبانی: استفاده از واژه‌های عامیانه پرت‌شکیل‌تر و بهره‌گیری از ساده‌نویسی ادبی: قالب خاطره فکری توصیف دقیق جزئیات

۷۵- با توجه به متن بالا، عبارت‌های آماده مربوط به کدام یک از ویژگی‌های نثر دوره انقلاب است؟

الف) ساده‌نویسی که در دوره‌های پیش شروع شده بود در این دوره نیز ادامه یافت (زبانی)

ب) گرایش به برخی قالب‌های دیگرمانند خاطره، قطعه ادبی، سفرنامه و شرح حال رایج شد (ادبی)

۷۶- همه گزینه‌ها «سطح ادبی» شعر انقلاب اسلامی نشان می‌دهند به جزء

الف) در این دوره قالب‌های سنتی مورد توجه قرار گرفت و شیوه‌نمایی به ویژه در میان جوانان تا حدی از رونق افتاد.

ب) موضوع شعر محدود نیست و بسیار تنوع دارد و شاعر برای انتخاب موضوع آرزاد است

ج) در سال‌های نخستین شعر این دوره تمثیل و نمادگرایی کم‌تر بهره‌گرفته است.

د) گرایش به خیال‌بندی، شعر برخی شاعران این دوره را به شعر بیدل و صائب نزدیک‌تر کرده است

۷۷- هر یک از ویژگی‌های زیر مربوط به کدام یک از قلمروهای سه‌گانه شعر انقلاب اسلامی است؟

الف) آشنا‌زادایی و روی آوردن به ترکیب‌های بدیع بی‌سابقه

ب) بعد از پیروزی انقلاب قالب‌های سنتی مورد توجه قرار گرفت.

خودآزایی درس دهم سبک‌شناسی دوره معاصر تا انقلاب اسلامی

۱- دو مورد از ویژگی‌های زبانی شعر معاصر (تا انقلاب اسلامی) را بنویسید.

- زبان و واژگان شعری در قاصید دوره انقلاب به سبک خراسانی نزدیک است.

- واژگان متناسب با دین، جبهه و جنگ، شهادت، ایثار و وطن‌دوستی در شعر و نثر این دوره بیشتر شد.

- باستان‌گرایی و علاقه فراوان به استفاده از واژه‌های کهن در زبان شعر این دوره محسوس است.

- آشنایی زدایی زبانی و روی آوردن به ترکیب‌های بدیع و بی سابقه یکی از مشخصه‌های دیگر شعر این دوره است که در روی آوردن به مفاهیم انتزاعی حاصل شده است.

۲- وضعیت حماسه و عرفان را در شعر دوره انقلاب بنویسید.

روح حماسه و عرفان در شعر این دوره بسیار آشکار است. در حماسه بُعد زمینی غلبه دارد و در عرفان بعد آسمانی، تلفیق این دو را در غزل حماسی انقلاب می‌توان دید.

۳- از ویژگی‌های زبانی نثر معاصر (تا انقلاب اسلامی) دو مورد را بنویسید.

- زبان داستان به ویژه در زمان جنگ بیشتر عامیانه است.

- ساده نویسی که در دوره‌های پیش شروع شده بود، در این دوره نیز ادامه یافت.

- با انقلاب اسلامی و وقوع جنگ تحمیلی، بسیاری از واژه‌های مربوط به فرهنگ ایثار، شهادت، مبارزه و مقاومت وارد زبان داستان شد. البته بیشتر این واژه‌ها برگرفته از فرهنگ اسلامی است. بسیاری از واژه‌ها نیز با موضوع جنگ ارتباط دارد.

۴- با توجه به شعر زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.

پیش از تو آب معنی دریا شدن نداشت / شب مانده بود و جرئت فردا شدن نداشت / بسیار بود رود در آن برزخ کبود /
اما دریغ، زهره دریا شدن نداشت / در آن کویر سوخته، آن خاک بی بهار / حتی علف اجازه زیبا شدن نداشت گم بود در عمیق زمین
شانه بهار / بی تو ولی زمینه پیداشدن نداشت / دل‌ها اگر چه صاف، ولی از هراس سنگ

آینه بود و میل تماشا شدن نداشت / چون عقده‌ای به بغض فرو بود حرف عشق / این عقده تا همیشه سر و اشکن نداشت
مقصومه رحمانی دبیر زبان و ادبیات فارسی منطقه نرسیده و قره بلاغ
سلمان هراتی

الف) ویژگی‌های زبانی، ادبی و فکری شعر را بنویسید. (از هر یک دو مورد)

سطح زبانی:

- واژگان مفاهیم انتزاعی دارند: آب، دریا، برزخ کبود و ...

- استفاده از واژه‌ای کهن (باستان گرایی): هراس، دریغ، زهره و ...

- واژگان آن بیشتر به سبک خراسانی نزدیک تر است.

- آشنایی زدایی زبانی و روی آوردن به ترکیب‌های بدیع و بی سابقه دارد: «گم بود در عمیق زمین شانه بهار»

سادگی و روانی شعر و جمله بندی ها ساده

استفاده از واژه های آشنای عربی جرئت، عمیق

سطح ادبی:

- قالب شعر همان قالب سنتی (غزل) است. وزن: مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن

- علاقه شدید به کاربرد صور خیال در شعر.

- به کار بردن آرایه‌های استعاره، تشبیه، استعاره، کنایه، مجاز، ایهام، تشخیص و ...

- استفاده از نماد: آب، رود، دریا، و... آب نماد از مردم دریا شدن کنایه از اتحاد برزخ کیود استعاره از جامعه پر از ظلم و ستم قبل از انقلاب ولی ایهام ۱- اما ۲- رهبر اب دریا مراعات نظیر - صراحت کلام در آن دیده می‌شود.
سطح فکری:

خطاب به رهبر است لحن شاعر متواضعانه است و به توصیف پیش از انقلاب و پس از انقلاب می‌پردازد
- مضمون شعر بیانگر خفقان و نبود آزادی است.
- مفاهیم شعری آن انتزاعی است؛ مثل سرکوب، نبودن آزادی، اسارت، خفقان، عدم اتحاد نیروها و...
- بعد زمینی آن بر نگرش عرفانی غلبه دارد.

(ب) بیت اول را تقطیع هجایی کنید و پس از تعیین وزن آن، یک اختیار شاعری زبانی و یک اختیار وزنی به کار رفته را مشخص کنید.

پیش از تو آب معنی دریا شدن نداشت/ شب مانده بود و جرئت فردا شدن نداشت			
پی شزت آ	ب مع نی ی	در یا ش دن	ن داشت
شب مان د بو	د جر ء ت	فر دا ش دن	ن داشت
مستفعلن	مفاعل	مستفعلن	فعل
برش دوم	مفعول فاعلات	مفاعیلن فاعلن	

اختیار زبانی) حذف همزه: هجای دوم ۲- کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند در مصراع اول هجای هفتم
اختیار وزنی) بلند بودن هجای پایان مصراع ها.

۵- متن زیر را از نظر قلمرو ادبی تحلیل کنید.

این تنگ عیشی برای او (مولوی) نوعی ریاضت نفسانی بود؛ ناشی از حسّت و خشک دستی نبود. از زندگی فقط به قدر ضرورت تمّنع می‌برد. بیش از قدر ضرورت را موجب دور افتادن از خط سیر روحانی خویش می‌یافت.

(عبدالحسین زرین کوب)

- این نثر در قالب «شرح حال» نوشته شده است.

- خشک دستی: کنایه از بخیل بودن / دور افتادن از خط سیر روحانی: فاصله گرفتن از معنویت.

تضاد: نفسانی روحانی حط سیر روحانی خویش واج آرایه مصوت کسره قدر - ضرورت واژه آرایه
ارتباط واژه «تنگدستی» و «معیشتی» چیست؟ **تضاد**

سوالات تستی درس دهم علوم و فنون ادبی (۳) پایه دوازدهم رشته علوم انسانی

طراح سوالات: سحر عباس پور - خواجه

۱- همه گزینه ها از ویژگی های سطح زبانی ادبیات معاصر تا قبل از انقلاب اسلامی است به جز گزینه.....

الف- ورود لغات و ترکیبات امروزی ب- سادگی و روانی شعر و جمله بندی های ساده

ج- باز بودن دست شاعر برای استفاده از همه واژه ها د- ورود آرایه های بیانی و بدیعی به صورت طبیعی در شعر

۲- آشنا زدایی زبانی و روی آوردن شاعر دوره انقلاب اسلامی به ترکیب های بدیع و بی سابقه حاصل چه عملکردی است؟

الف- گرایش به تمثیل و نمادگرایی ب- روی آوردن به مفاهیم انتزاعی

ج- متمایل شدن به باستان گرایی د- تقلید دو سبک عراقی و خراسانی

۳- واژه های کدام گزینه مناسب ترین پاسخ برای تکمیل جاهای خالی عبارت زیر است؟

روح حماسه و عرفان در شعر ادبیات انقلاب اسلامی بسیار آشکار است در حماسه بُعد و در عرفان بُعد غلبه دارد.
الف- آسمانی- زمینی ب- اخلاقی- تعلیمی ج- زمینی- آسمانی د- تعلیمی- اخلاقی

۴- تفکر انسان گرایانه معادل کدام مکتب ادبی است؟

الف- رمانتیسم ب- رئالیسم ج- اومانیزم د- کلاسیسم

۵- کدام یک از مفاهیم زیر از موضوعات مهم نثر دوره انقلاب اسلامی نیست؟

الف- استقبال از شهادت ب- دعوت به اخلاقیات ج- مبارزه با بی عدالتی د- اومانیزم

۶- کدام گزینه از ویژگی های ادبی شعر زیر نیست؟

غوش سحر تشنه دیدار شماست مهتاب خجل ز نور رخسار شماست

خورشید که در اوج فلک خانه اوست همسایه دیوار به دیوار شماست

الف- تشخیص و استعاره ب- تشبیه ج- ایهام تناسب د- اسلوب معادله

۷- در مورد شعر زیر تمام ویژگی های سطح زبانی وجود دارد به جز گزینه

بیش از تو آب معنی دریا شدن نداشت شب مانده بود و جرئت فردا شدن نداشت

سیار بود رود در آن برزخ کبود اما دریغ زهره دریا شدن نداشت

الف- استبداد حاکم بر جامعه ب- ترکیبات تازه ج- اصطلاح عامیانه د- وجود واژه های عربی

۸- چند مورد از موضوعات زیر از موضوعات عمده داستان در ادبیات معاصر قبل از انقلاب اسلامی است؟

« انسان ، عشق، انقلاب ، روشنفکری، سرمایه داری، کارگری، سیاست، جنگ، مسائل زنان ، نفت ، آموزش و پرورش»

الف- یازده مورد ب- ده مورد ج- هشت مورد د- شش مورد

۹- نشانه های کدام اساطیر در داستان نویسی معاصر دیده می شود؟

الف- رومی - فرانسوی - عبری ب- هندی - ترکی یونانی

ج- عبری - هندی - رومی د- یونانی - رومی - عربی

۱۰- کدام گزینه از ویژگی های شعر پس از انقلاب اسلامی نیست؟

الف- نزدیک شدن به سبک بیدل و صائب ب- تقلید از سبک عراقی و خراسانی

ج- از رونق افتادن قالب نیمایی د- جهت بخشیدن به فرم شعر

۱۱- کدام قالب های شعری در دوره انقلاب اسلامی میان جوانان و انقلابیون بیشتر رایج شد؟

الف- قصیده - مستزاد ب- مستزاد - نیمایی ج- غزل - قصیده د- نیمایی - غزل

پاسخ سوالات تستی درس ده

۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱
د	ب	ج	ج	د	د	الف	الف	ج	د	ج

سوالات تشریحی درس دهم علوم و فنون ادبی (۳) پایه دوازدهم رشته علوم انسانی

طراح سوالات: سحر عباس پور - خواجه

معصومه رحمانی دبیر زبان و ادبیات فارسی منطقه ششده و قره بلاغ

۱- از ویژگی های سطح فکری ادبیات معاصر تا قبل از انقلاب اسلامی دو مورد بنویسید .

جواب ۱- ۱- معشوق زمینی است ۲- مخاطبان مردم معمولی و عادی جامعه هساتند ۳- تفکر شاعر پیرامون مسائل مادی است ۴-

موضوعات شعر متنوع است ۵- لحن شاعر صمیمانه ۶- اندکی مدح و ضم و هجو در شعر وجود دارد

۲- جمله های زیر صحیح هستند یا غلط ؟

الف- در ادبیات معاصر قبل از انقلاب آرایه های بیانی و بدیعی به صورت طبیعی در شعر وجود دارد.

ب- لغات و ترکیبات امروزی و جدید در شعر از ویژگی های سطح فکری ادبیات معاصر تا قبل از انقلاب اسلامی است.

جواب ۲: الف: ص ب: غ

۲- هر یک از ویژگی های نثر قبل از انقلاب اسلامی را به مورد مناسب از ردیف الف وصل کنید.

الف	ب
۱- سطح زبانی	الف- راه یافتن شماری از واژه های اروپایی به زبان فارسی
۲- سطح ادبی	ب- حضور محسوس و آشکار اساطیر یونان و روم در داستان
۳- سطح فکری	ج- تنوع و گوناگونی در قالب ها و ساختار داستان ها

جواب ۳: ۱- الف / ۲- ج / ۳- ب

۴- جاهای خالی را با کلمات مناسب تکمیل کنید:

روح حماسه و عرفان در شعر ادبیات انقلاب اسلامی بسیار آشکار است در حماسه بُعد و در عرفان بُعد
غلبه دارد.

جواب: زمینی - آسمانی

۵- دو مورد از سطح فکری شعر زیر را بنویسید:

غوش سحر تشنه دیدار شماست مهتاب خجل ز نور رخسار شماست

خورشید که در اوج فلک خانه اوست همسایه دیوار به دیوار شماست

جواب ۵: ۱- بلند مقامی شهیدان ۲- توصیف شهادت و پرواز آسمانی آن ها

۶- دو ویژگی زبانی در مورد شعر زیر بنویسید:

بیش از تو آب معنی دریا شدن نداشت شب مانده بود و جرئت فردا شدن نداشت

سیار بود رود در آن برزخ کبود اما دریغ زهره دریا شدن نداشت

جواب ۶: ۱- کاربرد واژگان قدیمی مثل زهره و برزخ. ۲- ترکیب تازه (برزخ کبود) ۳- فراوانی لغات عربی (معنی، جرئت، برزخ)

۴- اصطلاح عامیانه (فردا شدن)

۷- از ویژگی های نثر پس از انقلاب اسلامی، در سطح ادبی دو مورد بنویسید. **منطقه ششده و قره بلاغ**

جواب ۷- گرایش به داستان بلند و رمان - گرایش به داستان کوتاه و سبک های جدید - توجه به سبک مینی مال

۸- کدام قالب های شعری در دوره انقلاب اسلامی میان جوانان و انقلابیون بیشتر رایج شد؟

جواب ۸: غزل - قصیده

۹- مفاهیم ابیات زیر را بنویسید:

الف) ز خاکم آتش عشقت هنوز شعله زند چو بگذری به سر خاک من پس از صد سال

ب) کجا می توانی ز قلبم ربایی تو عشق میان من و میهن من؟

ج) نام خود از ظلم چرا بد کنم؟ ظلم کنم وای که بر خود کنم

جواب ۹: الف) جاودانگی عشق ب) وطن دوستی ج) ظلم ستیزی

۱۰- مفهوم مشترک ابیات زیر را بنویسید:

الف) کجا می توانی ز قلبم ربایی تو عشق میان من و میهن من؟

ب) وطن خواه و ایران پرستنده ایم که با عشق ایران زمین زنده ایم

جواب ۱۰- وطن پرستی

سراپا اگر زرد و پژمرده ایم، / ولی دل به پاییز نسپرده ایم

قلمرو زبانی: سادگی روانی / جمله بندی ساده **قلمرو ادبی:** قالب: غزل / وزن: فعولن فعولن فعولن فعل / سراپا: مجاز از همه وجود / زرد بودن: کنایه از بیماری و پژمردگی / دل سپردن: کنایه از فریفته شدن / پاییز: نماد پژمردگی و اندوه / سر، دل، پا / پژمرده ایم: استعاره بالکنایه

بازگردانی: اگر چه تمامی جسمان پژمرده و تکیده شده ولی دل و روحمان را تسلیم پژمردگی نکرده ایم .

پیام: امید به آینده شکوفا

چو گلدان خالی لب پنجره / پر از خاطرات ترک خورده ایم

قلمرو زبانی: لغات و کلمات امروزی / سادگی و روانی **قلمرو ادبی:** چو گلدان: تشبیه / خاطرات ترک خورده: کنایه از خاطرات رو به فراموشی / تضاد: پر و خالی

قلمرو فکری: ما مانند گلدان خالی لب پنجره خاطرات زیادی داریم که در حال فراموش کردنیم .

پیام: فراموشی خاطرات دبیر زبان و ادبیات فارسی منطقه ششده و قره بلاغ

اگر داغ دل بود، ما دیده ایم / اگر خون دل بود، ما خورده ایم

قلمرو زبانی: جمله بندی ساده سادگی و روانی **قلمرو ادبی:** خون دل خوردن: کنایه از رنج و درد کشیدن / داغ دل دیدن: کنایه از عزا دار بودن / موازنه / واج آرای «د»

قلمرو فکری: ما بسیار زیاد رنج کشیدیم و عزادار شدیم لحن صمیمانه و متواضعانه

اگر دل دلیل است، آورده ایم / اگر داغ شرط است، ما برده ایم

قلمرو زبانی: سادگی و روانی / لغات و ترکیبات امروزی / جمله بندی ساده **قلمرو ادبی:** دل و دلیل اشتقاق / شرط و بردن تناسب / واژه آرای: است / واج آرای «د» / واژه آرای: اگر

قلمرو فکری: ما شرایط لازم برای این که ثابت کنیم عاشق و رنج دیده و داغ دیده هستیم را داریم .

اگر دشمنه دشمنان، گردنیم / اگر خنجر دوستان، گرده ایم

قلمرو زبانی: سادگی و روانی گرده: پهلو **قلمرو ادبی:** گردنیم: تشبیه ما مانند گردنیم) / گرده ایم: تشبیه (ما مانند گرده ایم) / واج

آرایی «ن» و «گ» / تضاد: دوستان، دشمنان / تناسب: گرده، گردن؛ دشمنه خنجر / واژه آرایی: اگر / موازنه

قلمرو فکری: ما در مقابل دشمنی دشمنان و خیانت دوستان تسلیم هستیم / تواضع و فروتنی

پیام: تن دادن به بلا

گواهی بخواهید، اینک گواه / همین زخم هایی که نشمرده ایم!

قلمرو زبانی: سادگی و روانی **قلمرو ادبی:** زخم های نشمرده: کنایه از زخمهای فراوان / جناس: گواه، گواهی

قلمرو فکری: اگر برای ادعای مظلومیت گواهی می خواهید گواه ما همین زخم ها و دردهایی است که در مقابل آن ها سکوت کرده

ایم / تواضع و فروتنی

دلی سربلند و سری سر به زیر / از این دست عمری به سر برده ایم

قلمرو زبانی: جمله بندی ساده / سادگی و روانی / **قلمرو ادبی:** سربلند: کنایه از سرافراز / سر به زیر بودن: کنایه از فروتن بودن /

به سر بودن: کنایه از سپری کردن / سر، دل: تناسب / سر نخست و سوم: جناس همسان

قلمرو فکری: . با این که سر به زیر و متواضع هستیم اما دلمان سربلند است و تمام زندگی خود را بدین گونه سپری کرده ایم.

پیش از تو آب معنی دریا شدن نداشت / شب مانده بود و جرئت فردا شدن نداشت

قلمرو زبانی: جمله بندی ساده / لغات و ترکیبات امروزی تو: منظور رهبر است / **قلمرو ادبی:** قالب: غزل / وزن: مفعول فاعلات

مفاعیل فاعلن / معنی نداشتن: کنایه از اینکه بسیار بعید بود / آب: نماد آدمیان پاکدل / دریا نماد اتحاد دریا شدن: کنایه از همبستگی

و یکپارچه شدن / شب: نماد ستم و سیاهی / شب ... جرئت نداشتن: جانبخشی، استعاره بالکنایه فردا: مجاز از روز

قلمرو فکری: قبل از انقلاب وقوع آزادی، مفهوم آزادی وجود داشت اما اتحادی برای معنا بخشیدن به آن وجود نداشت و در حالیکه

ظلم و تاریکی بود کسی جرات تغییر اوضاع را نداشت / سیاسی اجتماعی / بزرگداشت رهبر

بسیار بود رود در آن برزخ کیود / اما دریغ، زهره دریا شدن نداشت

قلمرو زبانی: برزخ: فاصله میان دو چیز، جهان میان دنیا و آخرت / کیود: آبی سیر / دریغ: افسوس / زهره: یارا، جرئت / **قلمرو**

ادبی: رود: نماد استعاره آشکار از شهوندان پاکدل / برزخ کیود: استعاره از دوران میان حکومت شاه و جمهوری اسلامی / دریا

شدن: کنایه از هبستگی و یکپارچه شدن رود، دریا: تناسب / دریا نماد اتحاد

قلمرو فکری: رودهای بسیاری در آن فضای تیره و بدون آزادی وجود داشت اما افسوس که هیچ کدام از آن ها جرات به هم پیوستن

و دریا شدن نداشتند / سیاسی - اجتماعی

پیام: ممنوعیت آزادی خواهی و اجتماع

در آن کویر سوخته آن خاک بی بهار / حتی علف اجازه زیبا شدن نداشت

قلمرو زبانی: لغات و ترکیبات امروزی / سادگی و روانی **قلمرو ادبی:** کویر سوخته نماد جامعه بدون آزادی / خاک بی بهار نماد

جامعه بدون آزادی / خاک: مجاز از سرزمین / بهار: نماد شکوفایی و زندگی / بی بهار: مجاز از «همیشه زمستان» / علف: استعاره آشکار
از شهروندان معمولی یا استعاره پنهان و جانبخشی / زیبا شدن: کنایه از خودنمایی و خودآرایی

قلمرو فکری: در آن فضای خفقان زده هیچ کس و هیچ چیز اجازه رشد و نمو نداشت / سیاسی و اجتماعی .

پیام: اختناق جامعه

گم بود در عمیق زمین شانه بهار / بی تو ولی زمینه پیدا شدن نداشت

قلمرو زبانی: عمیق زمین: عمق زمین (ویژگی سبکی) / سادگی و روانی / جمله بندی ساده تو: منظور رهبر است **قلمرو ادبی:** بهار:

نماد شکوفایی و سرسبزی و زندگی / شانه بهار: اضافه استعاری، استعاره پنهان / ولی: ایهام (۱- اما ۲- ولی فقیه) /

ب قلمرو فکری: بهار در عمق زمین نهفته بود ولی قبل از ایجاد آزادی وقوع انقلاب زمینه و عرصه ای برای تجلی و ظاهر شدن

نداشت / سیاسی اجتماعی

پیام: بزرگداشت رهبر

دلها اگرچه صاف، ولی از هراس سنگ / آینه بود و میل تماشا شدن نداشت

قلمرو زبانی: صاف: پاکدل / لغات و ترکیبات امروزی **قلمرو ادبی:** دل: مجاز از شهروند / سنگ: ، استعاره آشکار از کارگزاران حکومت / آینه نماد پاکی و خوبی / دلها آینه بود: تشبیه / تماشا شدن: کنایه از به چشم آمدن و شناخته شدن / میل تماشا شدن نداشت تشخیص / صاف ، آینه ، تماشا مراعات نظیر

قلمرو فکری: دل های مردم پاک و بی ریا بود اما از ترس حکومت ابراز وجود نداشت / سیاسی اجتماعی

پیام: اختناق حاکم بر کشور

چون عقدهای به بغض فرو بود حرف عشق / این عقده تا همیشه سرِ وا شدن نداشت **(سلمان هراتی)**

قلمرو زبانی: جمله بندی ساده چون: مانند / بغض: حالتی که شخص جلوی گریه خود را می گیرد / عقده: امیال سرکوب شده که عوارض آن در زندگی فرد ظاهر میشود، گره / وا شدن: باز شدن / **قلمرو ادبی:** سر: مجاز از قصد / عقده: واژه آرایبی / وا شدن: کنایه از بر طرف شدن / سر چیزی نداشتن: کنایه از قصد و نیت چیزی نداشتن / عقده سر وا شدن نداشت: تشخیص

قلمرو فکری: سخن عشق با بغض همراه بود امکان گفته شدن نداشت و گویی گره ای بود که هیچ وقت قصد وا شدن نداشت /

سیاسی و اجتماعی

پیام: پنهان بودن عشق در روزگار خودکامگان و ادبیات فارسی منطقه ششده و قره بلاغ